

Universal Declaration of Human Rights - Fon

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

GBETA GBE Ɔ BI TƆN EE ƉƆ XÓ DÓ ACE E GBETƆ ƉÓ KPODO SISI E ƉO NA ƉÓ N'I LE KPO WU E

WEXWLE

Ee nyi ɔ́ ɛ́nnu ɔ́okpo me ɔ́, me ɔ́okpoɔ́okpo ka do susu tɔ́n, bɔ́ ace ɔ́okpo ɔ́ we mebi ɔ́o bo e ma sixu kan fen kpon é ɔ́i meɔ́esusi jije, hwɛjijzinzan, kpodo fifa ni tiin nu weke ɔ́ bi e ɔ́,

Ee nyi ɔ́ ɔ́ nukumamɔ́ je nume kpodo wangbenu sen deɔ́ee na zɔ́n bɔ́ gbetɔ́ na do tiin nyi le we nɔ́ dɔ́n alannuwiwa deɔ́ee nɔ́ zɔ́n bɔ́ gbetɔ́ nɔ́ fɔ́n gu e, lo bɔ́ nu taji deɔ́ee hudo gbetɔ́ ɔ́ we nyi ɔ́ gbɛ e me gbetɔ́ le ma na nɔ́ mekannu ɔ́o xodidɔ́ sin alinu kpodo nuɔ́idi lo bo na tɔ́n sin adohuhu kpodo ya kpo me é ɔ́,

Ee nyi ɔ́ dandanme we e ɔ́o na je hun do sen deɔ́ee na zɔ́n bɔ́ gbetɔ́ na do tiin nyi le gbɔ́n aceɔ́idi sin alinu se na zɔ́n bɔ́ gbetɔ́ ma na lin ɔ́ emi ɔ́o na de emidee sin mekannu kpo yadonume kpo e ɔ́,

Ee nyi ɔ́ é ɔ́o dandanme bɔ́ e ɔ́o na de alinu wennyinyi ee ɔ́o na tiin nyi ɔ́o to ɔ́okpoɔ́okpo tentin e ɔ́,

Ee nyi ɔ́, ɔ́o xwedowema elɔ́ me o weke ɔ́ bi le ɔ́ mɔ́ nu je ace kpo do sisi dodo e gbetɔ́ ɔ́o na ɔ́o e, ɔ́o meɔ́esunɔ́nyinyi kpodo susu e do na ɔ́o nu gbetɔ́ e ɔ́o ace kpodo sisi sunnu kpodo nyɔ́nu tɔ́n kpo na nyi ɔ́okpo ɔ́; lo bɔ́ ye le yalɔ́ akɔ́n bonu nukɔ́nyinyi ni tiin lo bo na ɔ́o gbɛ ɔ́agbe zinzan gbɔ́n meɔ́esunɔ́si jije taji ze jijiɔ́n ayi e ɔ́,

Ee nyi ɔ́ to ɔ́okpoɔ́okpo yi gbɛ bo na ɔ́o sisi nu ace e gbetɔ́ le ɔ́o kpodo meɔ́esusijije taji kpo ɔ́o alɔ́ ɔ́o alɔ́me xa to le bi sin kplekple é ɔ́,

Ee nyi ɔ́ linlin ɔ́okpo ɔ́ ɔ́uɔ́o nu ace, sisi kpodo meɔ́esunɔ́si jije gbetɔ́ tɔ́n le, we nyi nu taji ee na zɔ́n bɔ́ mi na nyi sen elɔ́ le e ɔ́,

Gbetɔ́ ɔ́ sin kplekple de gbeta elɔ́ tɔ́n bɔ́ e na ɔ́o xo do ace e gbetɔ́ ɔ́o na ɔ́o kpo sisi e ɔ́o na ɔ́o n'i é kpo wu. Gbeta elɔ́ na nyi su ɔ́okpo tawun bɔ́ gbetɔ́ le kpo to le bi kpo ɔ́o na nyi bonu me bi kpodo tuto e nyi gbetɔ́ le tɔ́n le deɔ́ee gbeta elɔ́ ɔ́o tame na nugbo le e ni tenkɔ́n nu sisi ni tiin nu ace kpodo meɔ́esunɔ́si jije gbɔ́n nunyweyi li xo. Mɔ́ ɔ́okpo ɔ́ ye ɔ́o na tuun sen ene ɔ́ le bo na zan ye nugbo tɔ́n gbɔ́n tuto e do ayi ɔ́o to ɔ́okpoɔ́okpome kpodo gbɛ ɔ́ bi me e kpo; ace ene ɔ́ kpodo susu ene kpan sin zinzan ɔ́ kpo nukun mɔ́ je yene kpo ɔ́ ɔ́o na nyi nu taji ɔ́okpo nu tovi ee sin to ɔ́o gbeta elɔ́ me e kpodo tovi deɔ́ee sin to le kpo ɔ́o acekpikpa to ene ɔ́ le tɔ́n gbɔ́ e.

Gbetaken 1

Ace, susu kpo sisi ɔ́okpo ɔ́ kpo we gbetɔ́ bi ɔ́o ɔ́o gbewiwa tɔ́n hwenu; ye ɔ́o linkɔ́n bɔ́ ayi yetɔ́n me kpe lo bɔ́ ye ɔ́o na do alɔ́ yedee ɔ́i nɔ́vinɔ́vi ɔ́ɔ́hun.

Gbetaken 2

Me ɔ́okpoɔ́okpo sixu tuun ɔ́o ace, su su kpo sisi deɔ́ee kpo xo e ɔ́o ɔ́o gbɛ ta elɔ́ me ɔ́o nyi eɔ́esusun sin nu ma de nuɔ́de kpo ɔ́i: akɔ́ta, sun nu, nyɔ́nu, gbɛ e nɔ́ do e, sinsen, nu e lin do toxo wu e, alo linlin deɔ́ee see b'e nyi to metɔ́n le alo gbɛ tɔ́n le tɔ́n, dɔ́kunjije, lee e ji me gbɔ́n e kpodo nu deɔ́edeɔ́ee ne le kpan.

Mɔ́ ɔ́okpo ɔ́, e ɔ́o na kɔ́n do tuto ee e ze jijiɔ́n ayi ɔ́o to e me e gosin e wu ɔ́o toxodidɔ́ sin alinu, sen e ji to ɔ́ jijiɔ́n e kpodo sen gbɛ ɔ́ tɔ́n deɔ́ee ɔ́o nu do to ɔ́ nu e we a, ɔ́o to ene ɔ́ ko je eɔ́ee si alo e kpo ɔ́o mekannu, alo acekpikpa tɔ́n ma yi haɔ́ɔ́ji wu a.

Gbetaken 3

Gbetɔ́ ɔ́okpoɔ́okpo ɔ́o na mɔ́ gbɛ bo nɔ́ eɔ́esu si lo bo na le nyi eɔ́ee.

Gbetaken 4

E sɔ ɔo na hen meɔe ɔo mekannu alo meɔe ǎ; mekannuninɔ kpodo meɔe kpo ɔo alo le bi me ɔ sɔ ɔe ǎ.

Gbetaken 5

Gbetɔwikukɔn alo ya do nu me kpodo adakacomewu kpo sɔ ɔo na ɔe ǎ.

Gbetaken 6

Gbetɔ ɔ nusisi we ɔo na nyi ɔo fi bi.

Gbetaken 7

Ace ɔokpo ɔ we me bi na ɔo lo bo na nɔ nyi sen ɔokpo ɔ; mɔ ɔokpo ɔ meɔe na yi gbe nu walɔ e na ɔe me kpo alo ɔee nyi wuɔozɔnume tɔn kpo e lo bo na wa gba sen e do ɔo fi e ǎ.

Gbetaken 8

Enyi meɔe mɔ ɔo e yi ace e nyi etɔn bɔ sen dodo ee ɔoɔ nu do to tɔn nu ɔ n'e ɔ, e hen ɔ e na ylb hwe ɔo to tɔn me.

Gbetaken 9

E ɔo na ya meɔe sin to tɔn me alo e na wli i alo e na su i do ganme ɔo nuɔe kpoun wu ǎ.

Gbetaken 10

E ɔo dandanme bɔ e na se nu ee meɔe wa é ɔo hwedɔxɔsa ɔo togume kpa a kwedɔxɔsa ene ɔ we ɔo na ɔo ace e nyi etɔn le é kpodo nu è ɔe na wa le é kpo; mɔ ɔokpo ɔ fi ene ɔ we e na ɔo nu e wu e ylb hwe é é ɔé.

Gbetaken 11

1. Me e e ve nu nyanyaɔe do é na to ɔo yi tɔn yi we hwe bɔ e na ba do nu lee nu le yi gbɔn e cobo na ylb é ɔo hwɛnukɔn; cobonu e ka na ɔo hwe do e e ɔ, e ɔo na n'e me e na sixu hwlenne ɔo hwɛnukɔn e.

2. Enyi nu e meɔe wa ɔ'ayi é ma nyi nu e na sa sen do me ɔo hwe ene nu ɔi lee sen é ji tɔ ɔ alo gbɛ ɔ jijn é ɔo gbɔn é a ɔ, é ɔo na sen gan tɔn ǎ.

Gbetaken 12

E ɔo na ba do nu me ɔi lee jlo me gbɔn e gbɔn xo e kun kpla. Gbezinzan metɔn, hennu metɔn, xɔ metɔn alo wen metɔn le é ǎ. Mo ɔokpo ɔ e ka ɔo na ɔo winnya me bo le kɔn wi metɔn ǎ. Ace e nyi gbɛtɔ tɔn e ɔo hwlen me ɔo ali ene ɔ nu.

Gbetaken 13

1. Fi e jlb meɔe ɔ we na nɔ gbɔn bo na le ze nɔten e jlo e ɔ ɔo toɔeme.

2. Meɔe ɔo jlo tɔn ɔ é sixu be agban sin to ɔebu me ɔi to tɔn me ɔohun. E jlo e ɔ, e sixu le le kɔ wá xwé.

Gbetaken 14

1. Enyi ɔo e ɔo gbɛya do nu meɔe we kaka bɔ ku hwɛn wan ɔ'e me ɔ, é hen ɔ é na hɔn yi to ɔevome bɔ e ɔo na yi i ɔo fi ene.

2. Amɔ enyi e mɔ ɔo me ɔ je senme nugbo alo e te afɔ sen e ji gbě e to le bi kplekple sɔ jujɔn ayi é ji e ɔ, é sɔ ɔo ace bɔ e na yi i dandan ɔo to ɔevome ǎ.

Gbetaken 15

1. *Gbetɔ bi ɔo ace bo na nyi toɔɔ sin vi.*
2. *E sixu hugan meɔe bo de e sin tovikemɛ ă; mɔ ɔokpo ɔ é hen ɔ e na zé eɔee zé ji nu to ɔevo.*

Gbetaken 16

1. *Enyi sunnu kpo nyɔnu kpo ɔo wyanwyanxwe ɔ, ye hen ɔ, ye na da yeɔee bo dè hennu yetɔn. Akɔta yetɔn, to yetɔn, alo sinsen yetɔn ɔo na gbɛ nú ye ă. Ace ɔokpo le we ye ɔo ɔo yeɔeedida hwenu kpɔnnunɔ yetɔn alo yeɔeejodo hwenu.*
2. *Cobonu gbetɔ ɔe ná dà ɔe ɔ, jlo yetɔn me nu we é ɔo na nyi.*
3. *Hennu we nyi sosyen nú gbetɔ sin togun; lobo togun ene ɔ kpodo acekpikpa to ɔ tɔn kpan ka ɔo na je hun do jĩ tɔ.*

Gbetaken 17

1. *Gbetɔ bi, me e ɔo ee ɔokponɔ é alo éé ɔo gbɛ kplekpleɔeme e, ɔo na ɔo ace do nudeji.*
2. *Nũ é nyi éton ɔ meɔe sixu tafu i ɔu bo yi ɔo asi tɔn ă.*

Gbetaken 18

Gbetɔ bi ɔo ace bo na len nu nu é jlo e kpɔn bo d'ayime lobo le sèn nu e jlo e. Ace ene ɔ we zɔn bo tɔn le le ɔo togunme alo kwenkwenme gbɔn alɔkpa le bi me ɔi: nunyeyiyi, walɔ kpo yehwe sin alinu kpo.

Gbetaken 19

Gbetɔ bi ɔo ace bo na lin nù é do nuwu bo ka na ɔo xo; hũn meɔe ɔo na van nukun ɔo meɔe ă. Mɔ dokpo ɔ, me bi ɔo ace bo na se bo jlá nù é ɔo jije we ɔo to ɔ me kpo togudo le é kpo. E hen wlenwin ɔebu ɔ, é na ba bo do se na.

Gbetaken 20

1. *Gbetɔ bi ɔo ace bo na yi kplé. Lobo na le do gbě é ma na dɔn hunnyahunnya wa ă e.*
2. *E sixu ɔo meɔe do gbɛɔeme gannu gannu ă.*

Gbetaken 21

1. *Gbetɔ bi hen ɔ, é na ɔo alɔ nu to tɔn bonu é na do yi nukɔn. Eye ɔesu hen ɔ é na ɔo nukɔn nu nuwi wa ene alo é na ɔe me bo é na ɔo do tɔn me.*
2. *Ace ɔokpo ɔ we me bi ɔo bo na do wa axɔsuzɔ ɔo to tɔn me.*
3. *Jlo to ɔ tɔn we nyi linlin dodo e ji to ɔ sin acekpikpa junjɔn e. Jlo ene ɔ, e na ze wema na ɔo xwiji, do sendéji bo ahizi na tɔn d'eme ă. Mɔ ɔokpo ɔ, nuwiwa ene ɔ, e na ɔo blo e do hwe tɔn nu. Wema ene ɔ, e sixu ɔo yeme bo ɔo alo e le sixu ɔo ɔo togunme lee e na blo gbɔn bo ayi na j'ayi nu wemazetɔ le e.*

Gbetaken 22

Gbetɔ bi ɔ, togundeme we é ɔe. Ene ɔ wu o, nuɔe na do tagba n'i ɔo akwelinu, lanme na ɔo ganji k kpodo nunywe na ɔo kpo sin alinu ă; nu ene ɔ we na zɔn bo é na tɔn nyi. Amɔ kan e van we to ɔ ɔe e kpodo nuwaɔokpo e ɔo toɔeetoɔee kpan sin tentin gbɔn tuto e ze ɔo te é kpo to ɔ sin dɔkun le kpo we na zɔn bo e na mɔ.

Gbetaken 23

1. Gbetɔ bi ɔo na wa azɔ. Azɔ e ja jlo é wé é na wa; sɛn ɔokpo ɔ wé na ɔo nu do mɛ bi nu lobo é ka do na nɔ azɔgba ǎ.
2. Azɔ e mɛɔe wa é sin akwɛ wé na ɔu.
3. Mɛɔe wa nuɔe ɔ, é na yi nuɔe ɔ'ɛnu dandan. Enɛ ɔ wé na zɔn bɔ e na mɔ nu e na do hɛn hɛnnu tɔn na é. E hwedo e ɔ, gbetɔ sin togun ɔ na ɔo alɔ nu i ɔo ali ɔevonu.
4. Gbetɔ bi ɔo aɛ bo na ɔó azɔjigbe alo é hɛn ɔ é na nɔ gbɛ mɔhun ɔee na sixu glɔn nyɔna tɔn lɛ n'i emɛ.

Gbetaken 24

Gbetɔ bɛ ɔo aɛ bo na ɔo gbɔjɛhwɛ nu kpodo ayiɔeɔ'ayi sin hwenu kpan Ganxuxo nabidɛ wé é ɔó na wa azɔ na. E ɔo na yi azɔgbɔjɛ hwɛhwɛ bɔ gbɔjɛ enɛ mɛ ɔ, e ka ɔo na nɔ sun akwɛ ɛ.

Gbetaken 25

1. Gbetɔ bɛ ɔo na na ɔó nu e na zɔn bɔ é na hwɛn eɔee gan ɔo azɔnsi e; lobo na jla nunɔmɛ eɔee tɔn kpo do hɛnnu tɔn kpan ɔó; taji ɔ, ɔo nuɔuɔulinu, avɔdudolinu xɔ e mɛ é na nɔ é sin alinu, azɔn gblegbɛlinu. Mɔ ɔokpo ɔ, é ɔo na mɔ alɔdo ɔo do azɔmamɔ hwenu, asukuku alo asikuku xɔmɛ nunɔ hwenu, kpukpoxɔmɛ kpodo hwe e nu e ma sɔ sixu wa nɔ bo mɔ nu ǎ é bɛ kpan.
2. Vijiji kpo yɔkɔvumɛ nunɔ kpo bɛ ɔo na mɔ kpatakiɔ. Alɔwɛvi kpo ɔo vi e ma da asu cobo ji ǎ lɛ e bi wé ɔo aɛ ɔokpo ɔ ɔo xɛ nya ɔo yeji sin alinu.

Gbetaken 26

1. Gbetɔ bɛ ɔ'ace nú wɛmakplɔnkplɔn bɔ wɛmakplɔnkplɔn ka do na byɔ kwɛ zinzan ǎ; hun nuvɔnnu wé é ɔo na nyi. E ɔo na ɔo kplɔn kleunde vɔvɔ enɛ ɔ dandanmɛ wé é ɔé. Alɔlyɛnzɔ kpo alɔnnunɔ kpaa kpo ɔo na vun kan kpé to ɔ mɛ. Wɛmakplɔnyiji nu alɔ vɔ ɔ, mɛ bi nú wé é ɔo na nyi, bɔ e kan na xwedo lee e jɛ xa mɛ ɔokpoɔokpo gbɔn e.
2. Wɛmakplɔnkplɔn ɔ gbetɔ sin nukɔnyiyi wé é na ba; bo na ɔn gbetɔ sin aɛ lɛ yi nukɔn bo jɛ hun ɔó yɛ ji. E ɔó ná zɔn bɔ mɔjɛmɛ kpo nuwaɔokpo kpo hwɛsɔkɛmɛ kpo ná tɛin xɔntɔn sin walɔ na tiin, bɔ to e ɔo bu lɛ e sín gbɛ ɔ na yi nukɔn bɔ fifa na tiin nú gbɛ ɔ bɛ.
3. Vito, vino lɛ wé ɔo na ɔé nyi kplɔn e vi yetɔn lɛ na yi é.

Gbetaken 27

1. Gbetɔ bi ɔo aɛ bo ná ɔo alɔ nu tonunywɛ lɛ bi; mɛ bi ɔo na mɔ mɔ ɔagbe e ɔo alɔlyɛnmɛ bo na zan mɔ ɔokpo ɔ, é na sɔ so nú nukɔnyiyi nyunye tɔn bo na sixu mɔ nyɔna e ɔ'e mɛ lɛ é ɔé.
2. Nu e na tɔn sin nu e mɛɔe gba tamɛ bo blo é ɔ, mɛ ɔ tɔn wé e ɔo na nyi; b'ɛ na jɛ hun do nu tɔn ji ɔo nujinjanlinu wé à, wɛmawlan wlan sin alinu wé à, alo alɔlyɛn zɔwiwa sin alinu.

Gbetaken 28

Gbetɔ bɛ ɔo na ba tuto gbɔn nukɔnyiyi hɛnnu e mɛ ɔe e kpodo gbɛ ɔ bɛ kpan sin alinu bonu aɛ, sisi kpo jlokokonunɔ e xó e ɔo ɔo wɛma elɔ mɛ ɔ ni nɔ xwiji.

Gbetaken 29

1. Togun e mɛ gbetɔ ɔe e bɔ nukɔn yiyi tɔn kpo nyɔna tɔn kpo na tɔn sin mɛ é ɔ, é ɔo na ɔo nunɔmɛɔé lɛ do wɔ tɔn.
2. ɔo aɛ e gbetɔ ɔo lɛ sin zinzan kpo nunɔ tɔn kpo mɛ ɔ, mɛ ɔokpoɔokpo ɔo na ba jɛ na bo na nyi sɛn e na zɔn bɔ é ma na tɛ afɔ aɛ nɔzo tɔn tɔn lɛ kpo jlokokonunɔ tɔn tɔn lɛ ji kpo ji ǎ é ɔi lee mɛsisi sin kplɔn byɔ gbɔn é, tuto e ji to ɔ ɔe kpo togun bi kpaa gbetɔ lɛ tɔn sin nunɔmɛ byɔ gbɔn e.
3. Aɛ, sisi kpo jlokokonunɔ enɛ lɛ ɔo na xwedo su kpodo linlin to ee ɔo bu lɛ tɔn.

Gbetaken 30

Yodè, kplekplèdè, gbeto godokponɔdè na yi huzu nu e dɔ do wema elɔ me e dɔ alɔ tɔn ji bo na mɔ tɔn bo dɛ walɔdɛ alo ayidɛ tɔn ee na zɔn bɔ e na mɔ tɔn bo do kpo aɛ, sisi kpodo jlokokɔnɔnɔ ee xo e dɔ dɔ fi e bo hɛn gba ă.
